

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય

વિરુદ્ધ

પ્રતાપ સિંઘ અને અન્ય

સપ્ટેમ્બર ૨૨, ૨૦૦૬

[જી. પી. માથુર અને એ. કે. માથુર, ન્યાયાધીશો]

સેવા કાયદો:

પંજાબ મુલ્કી સેવા નિયમો, ૧૯૬૯: નિયમ ૪.૪ વોલ્યુમ-૧, ભાગ-૧

પગાર નિર્ધારણ-ઉચ્ચ લાયકાત મેળવવાનો લાભ - રાજ્ય શિક્ષણ વિભાગમાં જેબીટી શિક્ષકોએ તેમની સેવા દરમિયાન બી.એ./ઈન્ટર બી.એડ. ની ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી - આ શિક્ષકોને સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટર્સ તરીકે બઢતી આપવામાં આવી અને ત્યારબાદ ઉચ્ચ જવાબદારીઓ નિભાવવા બદલ એક

વધારાનો પગારવધારો મંજૂર કરવામાં આવ્યો – ત્યારબાદ, રાજ્ય સરકારે ઉપરોક્ત પગારવધારા પાછો ખેંચી લીધો – હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે ઉપરોક્ત પગારવધારા પાછો ખેંચી શકાય નહીં – તેની શુદ્ધતા – ઠરાવ્યું: આ તાત્કાલિક કેસમાં, શિક્ષકો પહેલેથી જ માસ્ટરના પદનો એટલે કે ઉચ્ચ પદનો પગાર ધોરણ મેળવી રહ્યા છે – તેથી હવે તેમને વધુ એક વધારાનો પગારવધારો આપવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી. તેથી, તેઓ પગારનું બીજું નિર્ધારણ મેળવી શકતા નથી જે બેવડા લાભ સમાન હશે – ન્યાયિક આદેશ કાયદા વિરુદ્ધ અસાધારણ સ્થિતિ ઊભી કરી શકતો નથી.

પ્રતિવાદીઓની નિમણૂક રાજ્ય શિક્ષણ વિભાગમાં જેબીટી શિક્ષકો તરીકે કરવામાં આવી હતી. તેમણે તેમની સેવા દરમિયાન બી.એ./ઇન્ટર બી.એડ. ની ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી. એવી એક અધિસૂચના જારી કરવામાં આવી હતી કે જે શિક્ષકોએ ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી છે તેમને ઉચ્ચ ગ્રેડ આપવામાં આવશે. જે પ્રતિવાદીઓએ ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી હતી તેમને સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટરનો ગ્રેડ આપવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ જ્યારે તેમને સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટર્સ તરીકે બઢતી આપવામાં આવી ત્યારે સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટર્સ તરીકે બઢતીની તારીખથી ઉચ્ચ જવાબદારીઓ નિભાવવા બદલ તેમને એક વધારાનો પગારવધારો મંજૂર કરવામાં આવ્યો અને બઢતીના ગ્રેડમાં તેમનો પ્રારંભિક પગાર પંજાબ સિવિલ સર્વિસ રૂલ્સ, ૧૯૬૯ ના નિયમ ૪.૪ હેઠળ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો. ત્યારબાદ, રાજ્ય સરકારે નિર્ણય કર્યો કે ઉચ્ચ લાયકાત નિભાવવા

બદલ પગારવધારો સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટર્સને મંજૂર કરી શકાય નહીં અને તેથી, ઉપરોક્ત પગારવધારા પાછો ખેંચી લીધો.

ઉચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ શાળાઓમાં ઉચ્ચ વર્ગોને ભણાવતી વખતે ઉચ્ચ જવાબદારીઓ નિભાવી રહ્યા હતા અને તેથી, નિયમોના નિયમ ૪.૪ હેઠળ તેઓ ઉપરોક્ત પગારવધારા માટે હકદાર હતા અને તે પાછો ખેંચી શકાય નહીં. તેથી અપીલ દાખલ કરવામાં આવી.

કોર્ટ સમક્ષ નીચેનો પ્રશ્ન ઊભો થયો: –

શું પ્રતિવાદીઓ પંજાબ સિવિલ સર્વિસીસ રૂલ્સ, ૧૯૬૯ના નિયમ ૪.૪, ખંડ-૧, ભાગ-૧નો લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે કે નહીં?

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું

૧. પંજાબ સિવિલ સર્વિસ રૂલ્સ, ૧૯૬૯ ના નિયમ ૪.૪ હેઠળ, પ્રમોશનના કિસ્સામાં જેમાં વધુ મહત્વની જવાબદારીઓ સામેલ હોય, તો પદગ્રહણ કરનાર પ્રારંભિક પગાર તરીકે જૂના પદના સંબંધમાં તેના મૂળ પગારની ઉપરના ટાઈમ-સ્કેલનો તબક્કો મેળવશે. તેનો અર્થ એ છે કે તે જૂના પદમાં એક વધારાના પગારવધારા માટે હકદાર રહેશે. પરંતુ આ તાત્કાલિક કેસમાં, પ્રતિવાદીઓ પહેલેથી જ માસ્ટરના પદનો એટલે કે ઉચ્ચ પદનો પગાર ધોરણ મેળવી રહ્યા છે. તેથી હવે તેમને વધુ એક વધારાનો પગારવધારો આપવાનો કોઈ

પ્રશ્ન નથી. નિયમ ૪.૪ હેઠળ, જો તેઓ જેબીટી શિક્ષકોના જૂના પગાર ધોરણમાં ચાલુ રહ્યા હોત અને માસ્ટરના પદ પર તેમની બઢતી પર, તો તેમને ચોક્કસપણે જૂના પદના સંબંધમાં તેમના મૂળ પગારની ઉપરના ટાઈમ સ્કેલનો પ્રારંભિક પગાર આપીને પગાર નિર્ધારણ માટે હકદાર હોત. પરંતુ તેઓ પહેલેથી જ માસ્ટરના ઉચ્ચ પદના પગાર ધોરણમાં નિર્ધારિત છે, જેના માટે તેઓ નીતિમાં ફેરફારને કારણે કાયદેસર રીતે હકદાર નહોતા, પરંતુ તેઓ નીતિમાં ફેરફાર છતાં ઉચ્ચ પગાર ધોરણમાં ચાલુ રહ્યા અને સરકારે ઘરને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવવા માટે કોઈ વધુ પગલાં લીધા નહીં. ભલે ગમે તે હોય, કારણ કે પ્રતિવાદીઓ ઉચ્ચ શૈક્ષણિક લાયકાત મેળવવા પર, એટલે કે માસ્ટરનો પગાર ધોરણ, ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મેળવી રહ્યા હતા, અને હવે માત્ર તેમને માસ્ટર્સ તરીકે બઢતી આપતા નિયમિત હુકમો પસાર કરવામાં આવ્યા છે, તેમને જૂના પદના સંબંધમાં તેમના મૂળ પગારની ઉપર ફરીથી નિર્ધારિત કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી. તેઓ હવે જૂનું પદ ધરાવતા નથી અને તેઓ જેબીટી શિક્ષકોનો એટલે કે જૂના પદનો પગાર લઈ રહ્યા ન હતા. તેથી, જૂના પદના સંબંધમાં તેમના મૂળ પગારની ઉપરના ટાઈમ સ્કેલનો પ્રારંભિક પગાર આપવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી. [૫૪૩- એફ- એચ; ૫૪૪- એ- ૭]

હરિયાણા રાજ્ય વિરુદ્ધ સુમિત્રાદેવી, [૨૦૦૪] ૧૨ એસ. સી. સી. ૩૨૨ અને ભારત સંઘ વિરુદ્ધ અશોક કુમાર બેનર્જી, [૧૯૯૮] ૫ એસ. સી. સી. ૨૪૨ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૨. જ્યારે પ્રતિવાદીઓ જેબીટી શિક્ષકો તરીકે કામ કરી રહ્યા હતા ત્યારે તેમને પહેલેથી જ માસ્ટર્સનો કાર્યાત્મક પગાર મળી રહ્યો હતો, તેમને માસ્ટર્સના પગાર ધોરણમાં બઢતી આપવામાં આવી છે. તેથી, તેઓ પગારનું બીજું નિર્ધારણ મેળવી શકતા નથી જે એવા વ્યક્તિઓને બેવડા લાભ સમાન હશે જેઓ પહેલેથી જ માસ્ટર્સ તરીકે કામ કરી રહ્યા છે. ન્યાયિક આદેશ કાયદા વિરુદ્ધ અસાધારણ સ્થિતિ ઊભી કરી શકતો નથી. [૫૪૮- એફ-૭]

દિવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર:૨૦૦૪ની દિવાની અપીલ નંબર ૬૯૯૨.

ચંડીગઢ ખાતે પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના તારીખ ૩૦.૮.૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી, જેમાં સી.ડબલ્યુ.પી. નંબર ૭૨૦/૨૦૦૦ હતી, સાથે સિવિલ અપીલ નંબર ૬૩૦૬, ૬૩૦૭, ૬૩૧૮, ૬૨૯૩, ૬૩૦૨, ૬૩૦૫, ૬૩૨૧, ૭૬૭૮/૨૦૦૪ અને સિવિલ અપીલ નંબર ૪૨૩૯/૨૦૦૬ હતા.

અપીલકર્તાઓ માટે પી. એન. મિશ્રા, મંજીત સિંહ, એ. એ. જી., હરિકેશ સિંહ અને ટી. વી. જ્યોર્જ.

બલબીર સિંહ, ગુપ્તા, એચ.કે. કટારિયા, કમલ મોહન ગુપ્તા, ડો. કૈલાશ ચંદ, બલદેવ આત્રેયા, વિજય કે. જૈન, રાજેશ ત્યાગી, અપર્ણા ભારદ્વાજ પ્રવીણ જૈન પ્રતિવાદીઓ માટે અને રામ પાલ-પ્રતિવાદી (નં.૩૪)-જાતે.

કોર્ટનો ચુકાદો જજ એ.કે. માથુર દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.
એસ.એલ.પી. (સી) નંબર ૧૬૩૫૮ ઓફ ૨૦૦૩ માં રજા મંજૂર કરવામાં આવી.

આ તમામ કેસોમાં કાયદા અને હકીકતનો સમાન પ્રશ્ન સામેલ છે, તેથી,
આ સામાન્ય આદેશ દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

આ તમામ કેસોમાં સામેલ મૂળભૂત પ્રશ્ન એ છે કે શું અહીં પ્રતિવાદીઓ
પંજાબ સિવિલ સર્વિસીસ રૂલ્સના નિયમ ૪.૪ (હવે પછી તેને "નિયમો"તરીકે
ઓળખવામાં આવશે), ખંડ-૧, ભાગ-૧ નો લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે કે
નહીં?

આ કેસોના અનુકૂળ નિકાલ માટે, સી.એ. નંબર ૬૩૦૫ ઓફ ૨૦૦૪
સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા અને અન્ય વિ.તરલોચન લાલ અને અન્ય માં આપેલી
સંક્ષિપ્ત હકીકતોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે. રિટ અરજદારોની હરિયાણા શિક્ષણ
વિભાગમાં જે.બી.ટી. શિક્ષકો તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. તેમણે તેમની
સેવા દરમિયાન બી.એ./ઇન્ટર બી.એડ. ની ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી. તારીખ
૨૩.૭.૧૯૫૭ ના રોજ એવી એક અધિસૂચના જારી કરવામાં આવી હતી કે જે
શિક્ષકોએ ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી છે તેમને ઉચ્ચ ગ્રેડ આપવામાં આવશે. જે રિટ
અરજદારોએ ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી હતી તેમને સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટરનો ગ્રેડ
આપવામાં આવ્યો અને ત્યારબાદ જ્યારે તેમને સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટર તરીકે
બઢતી આપવામાં આવી ત્યારે સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટર તરીકે બઢતીની તારીખથી
ઉચ્ચ જવાબદારી નિભાવવા બદલ તેમને એક વધારાનો પગારવધારો મંજૂર

કરવામાં આવ્યો અને બઢતીના ગ્રેડમાં તેમનો પ્રારંભિક પગાર નિયમ ૪.૪ હેઠળ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો. ત્યારબાદ, રાજ્ય સરકારે નિર્ણય કર્યો કે ઉચ્ચ લાયકાત નિભાવવા બદલ પગારવધારો સોશિયલ સ્ટડી માસ્ટર્સને મંજૂર કરી શકાય નહીં, તેથી ડ્રોઇંગ એન્ડ ડિસબર્સિંગ ઓફિસરોએ ઉપરોક્ત પગારવધારો પાછો ખેંચી લીધો. રિટ અરજદારોનો દાવો એ હતો કે કારણ કે પગારવધારો તેમને આપવામાં આવ્યો હતો કારણ કે તેઓ શાળાઓમાં ઉચ્ચ વર્ગોને ભણાવતી વખતે ઉચ્ચ જવાબદારી નિભાવી રહ્યા હતા, તેથી નિયમોના નિયમ ૪.૪ હેઠળ તેઓ ઉપરોક્ત પગારવધારા માટે હકદાર હતા અને તે પાછો ખેંચી શકાય નહીં.

આ બાબતનો રાજ્યના અપીલકર્તાઓ દ્વારા હાઈકોર્ટ સમક્ષ વિવાદ કરવામાં આવ્યો હતો અને એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે રિટ અરજદારો ધોરણ છ માં ભણાવે છે કે ધોરણ દસ માં, તે અપ્રસ્તુત છે, તેનાથી કોઈ ફરક પડતો નથી, તેમાં કોઈ ઉચ્ચ જવાબદારી નિભાવવાનો સમાવેશ થતો નથી અને તેમને વહીવટી પદો પર બઢતી આપવામાં આવી ન હતી. એ પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે તેમને પહેલેથી જ ઉચ્ચ લાયકાત મેળવવા પર ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, તેઓ નિયમોના નિયમ ૪.૪ હેઠળ એક વધારાના પગારવધારા અથવા પગારના નિર્ધારણ માટે હકદાર નથી. તે બાબત વિવાદમાં ન હતી કે રિટ અરજદારોને પાછળથી જે બઢતી આપવામાં આવી હતી તે પહેલાં, તેઓ ધોરણ એક થી ધોરણ પાંચમાં ભણાવી રહ્યા હતા અને તેમની ઉચ્ચ લાયકાત મેળવવા પર, તેમને માસ્ટર્સનો ગ્રેડ આપવામાં

આવ્યો હતો અને તેમને ધોરણ છ થી ધોરણ દસના વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ અરજદારોની દલીલ એ હતી કે કારણ કે તેઓ ઉચ્ચ જવાબદારીની ફરજો નિભાવી રહ્યા હતા એટલે કે ધોરણ છ થી ધોરણ દસના વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવા માટે, તેથી, તેઓ નિયમ ૪.૪ હેઠળ એક વધારાના પગારવધારા અને પગારના નિર્ધારણ માટે હકદાર હતા.

અહીંયા એ ઉદ્દેખ કરવો સુસંગત હોઈ શકે છે કે તારીખ ૨૩.૭.૧૯૫૭ ના પરિપત્રમાં ત્યારબાદ તારીખ ૯.૩.૧૯૯૦ ના અધિસૂચના દ્વારા હરિયાણા રાજ્ય દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને તે દ્વારા ઉપરોક્ત પરિપત્રના ફક્ત ૬ માં સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી હતી કે 'પંજાબ સરકારના તારીખ ૨૩.૭.૧૯૫૭ ના પત્ર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા જારી કરવામાં આવેલા કોઈપણ અનુગામી પત્રો/અધિસૂચનાઓના ફક્ત ૨ ની શરતો અનુસાર જે લાભ આપવામાં આવ્યો હતો, શિક્ષણ વિભાગમાં માસ્ટર્સ/શિક્ષકોને તેમના સંબંધિત વર્ગોના પગારના ધોરણોમાં મૂકવામાં આવશે જેના માટે તેઓને મંજૂર કરેલા પદો વિરુદ્ધ નિમણૂક કરવામાં આવી છે અને માત્ર ઉચ્ચ લાયકાત મેળવવાથી/ધરાવવાથી તેઓ આપોઆપ ઉચ્ચ પગાર ધોરણોનો દાવો કરવા માટે હકદાર બનશે નહીં, જેનો અર્થ એ થયો કે આ અધિસૂચના જારી થયા બાદ, ઉચ્ચ લાયકાત મેળવવાથી ઉચ્ચ પગાર ધોરણ એટલે કે માસ્ટર્સના પગાર ધોરણનો લાભ મળશે નહીં. હાઈકોર્ટ સમક્ષ ૧૯૯૮ માં દાખલ કરવામાં આવેલી આ રિટ અરજીઓમાં, કદાચ રાજ્ય સરકારનો તારીખ ૯.૩.૧૯૯૦ નો આ પરિપત્ર કોર્ટના ધ્યાન પર

લાવવામાં આવ્યો નહોતો. ભલે ગમે તે હોય, હરિયાણા રાજ્યની બદલાયેલી નીતિને ધ્યાનમાં રાખીને, જે જેબીટી શિક્ષકોએ ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી હતી તેઓ માસ્ટર્સના ઉચ્ચ પગાર ધોરણ માટે હકદાર ન હતા. રાજ્ય સરકારે આ પરિપત્રના અનુસંધાનમાં કોઈ પગલાં લીધા ન હતા. તેથી, અગાઉના તારીખ ૨૩.૭.૧૯૫૭ ના પરિપત્રના આધારે તે શિક્ષકો માસ્ટર્સના ઉચ્ચ પગાર ધોરણમાં ચાલુ રહ્યા. ત્યારબાદ તેમને માસ્ટર્સના પદ પર બઢતી આપવામાં આવી, તેમણે ફરીથી રિટ અરજીઓ દાખલ કરીને વધુ એક પગારવધારાનો લાભ માંગ્યો. પરંતુ કોર્ટના ધ્યાન પર લાવવામાં આવ્યું નહોતું કે માસ્ટર્સના પગાર ધોરણમાં તેમનું ચાલુ રહેવું નીતિ વિરુદ્ધ હતું પરંતુ તેમને માસ્ટર્સના પગાર ધોરણમાં ચાલુ રહેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને જ્યારે માસ્ટરના પદ પર નિયમિત બઢતી આપવામાં આવી, ત્યારે તેમણે નિયમોના નિયમ ૪.૪ મુજબ પગારના ફરીથી નિર્ધારણનો દાવો કર્યો હતો અને તે પણ હાઈકોર્ટ દ્વારા એ હકીકતને ધ્યાનમાં લીધા વિના મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો કે અગાઉના તારીખ ૨૩.૭.૧૯૫૭ ના પરિપત્રમાં ત્યારબાદ રાજ્ય સરકાર દ્વારા અનુગામી તારીખ ૯.૩.૧૯૯૦ના પરિપત્રમાં સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે. આ કોર્ટ સમક્ષ શ્રી દયાલ સિંહ સાંગવાન, બજેટ ઓફિસર (શાળાઓ) દ્વારા સોગંદનામું દાખલ કરીને રાજ્ય સરકાર દ્વારા એ પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે જોકે આ રિટ અરજદારોને જેબીટી શિક્ષકોના નીચલા પદ પર કામ કરતી વખતે, ઉપરોક્ત તારીખ ૨૩.૭.૧૯૫૭ ના પરિપત્રની શરતો અનુસાર બી.એ., બી.એડ. ની ઉચ્ચ લાયકાત મેળવવા પર માસ્ટર્સનો પગાર ધોરણ મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેમને માસ્ટર્સના પદ

પર નિમણૂક અથવા બઢતી આપવામાં આવી નહોતી. તેઓ ચોક્કસપણે માસ્ટર્સનો પગાર ધોરણ લઈ રહ્યા હતા પરંતુ તેમને કોઈ નિયમિત બઢતી આપવામાં આવી નહોતી. હવે નિયમિત બઢતી આપવામાં આવી હોવાથી, તેઓ નિયમોના નિયમ ૪.૪ ની શરતો અનુસાર પગારના નિર્ધારણનો દાવો કરી શકતા નથી કારણ કે તેઓ પહેલેથી જ માસ્ટર્સના સમાન પગાર ધોરણમાં છે. એ પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે જો પડકારાયેલા ચુકાદાને સમર્થન આપવામાં આવે તો આના પરિણામે સીધા ભરતી થયેલા લોકોમાં અસંતોષ થશે જેઓ લાંબા સમયથી માસ્ટર્સ તરીકે કામ કરી રહ્યા છે પરંતુ પ્રતિવાદીઓ જેવા લોકો કરતા ઓછો પગાર મેળવી રહ્યા હશે. એ પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ પહેલેથી જ જેબીટી શિક્ષકોના કેડરમાં કામ કરતી વખતે માસ્ટર્સના બઢતીના પદનો કાર્યાત્મક પગાર ધોરણ મેળવી રહ્યા હતા અને પગાર પણ ઉચ્ચ પગાર ધોરણમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો અને આ રીતે માસ્ટર્સના પદ પર તેમની વાસ્તવિક બઢતી પર તેઓ એક વધારાના પગારવધારા આપીને તેમના પગારનું ફરીથી નિર્ધારણ કરવા માટે હકદાર નથી. કારણ કે પ્રતિવાદીઓ માસ્ટર્સના બઢતીના પદની લાયકાત મેળવ્યાની તારીખથી બઢતીના પદનો કાર્યાત્મક પગાર ધોરણ પહેલેથી જ મેળવી રહ્યા હતા, તેથી, પ્રતિવાદીઓને નિયમોના નિયમ ૪.૪ નો લાભ આપવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી.

અપીલકર્તાઓ માટે વિજ્ઞાન વકીલશ્રી ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે એકવાર જે. બી. ટી. શિક્ષકો તરીકે કામ કરતી વખતે પ્રતિવાદીઓને

અનુસ્નાતકનો ઊંચો પગાર ધોરણ આપવામાં આવે અને હવે નિયમિત બઢતીનો આદેશ જારી કરવામાં આવે, તો અનુસ્નાતકના બઢતીના હોદ્દા પર તેમનો પગાર નક્કી કરતી વખતે તેમને વધુ એક પગાર વધારો આપવાનું શક્ય બનશે નહીં. અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલની રજૂઆત વાજબી જણાય છે. અહીં પ્રતિવાદીઓ પહેલેથી જ માસ્ટર્સના પગાર ધોરણમાં કામ કરી રહ્યા હોવાથી અને તે તેમના પગારના નિયમિતકરણ સિવાય બીજું કંઈ નહોતું, જે નીતિમાં ફેરફારને કારણે તેઓ હકદાર ન હતા, પરંતુ તેમને ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને હવે જ્યારે તેમને નિયમિત બઢતી આપવાની માંગ કરવામાં આવે છે ત્યારે તેઓ પગારના નિર્ધારણનો બમણો લાભ મેળવી શકતા નથી. હરિયાણાના માધ્યમિક શિક્ષણ નિયામકના બજેટ અધિકારી (શાળાઓ) શ્રી દયાલ સિંહ સાંગવાન દ્વારા રાજ્ય સરકાર વતી દાખલ કરવામાં આવેલા પ્રત્યુત્તર સોગંદનામા અનુસાર, એવું લાગે છે કે ઉચ્ચ લાયકાત પ્રાપ્ત કરવા પર પ્રતિવાદીઓને એક વધારાનો પગાર વધારો આપવામાં આવ્યો હતો, જોકે તેઓ હકદાર ન હતા કારણ કે તે સમય સુધીમાં ૧૯૯૦ માં નીતિમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ અગાઉના ચુકાદાઓને કોઈએ પડકાર્યા ન હતા, જેના દ્વારા કોર્ટે તેમને અનુસ્નાતકના કાર્યકારી પગાર ધોરણમાં ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી હતી. હવે, માસ્ટર્સના પદ માટે નિયમિત બઢતી આદેશ જારી કરવામાં આવી રહ્યો હોવાથી, તે માત્ર પગાર ધોરણને નિયમિત કરવા સમાન છે જે તેઓ પહેલેથી જ મેળવી રહ્યા હતા એટલે કે માસ્ટર્સના પગાર ધોરણ. આમ, ઉત્તરદાતાઓને અનુસ્નાતકના પદ પર બઢતી આપીને તેમને નિયમિત કરવાને કારણે વધુ એક

વેતનવૃદ્ધિ આપવાથી તેમને બમણો લાભ મળશે નહીં, જો કે તેમને ઉચ્ચ શૈક્ષણિક લાયકાત પ્રાપ્ત કરવા પર પહેલેથી જ એક વેતનવૃદ્ધિ મળી ગઈ છે અને હવે અનુસ્નાતકના પગાર ધોરણમાં નિયમિત પદોન્નતિ આપવામાં આવે છે જેમાં તેઓ પહેલેથી જ કામ કરી રહ્યા હતા, તેઓ બીજા લાભનો દાવો કરી શકતા નથી. નિયમ ૪.૪ નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

"૪.૪. સરકારી કર્મચારીનો પ્રારંભિક મૂળભૂત પગાર, જેની નિમણૂક પગારના સમય-ધોરણ પરના પદ પર મૂળભૂત રીતે કરવામાં આવે છે, તે નીચે મુજબ નિયંત્રિત થાય છે: -

(એ) જો તે કાર્યકાળ સિવાયના કાયમી હોદ્દા પર પૂર્વાધિકાર ધરાવે છે, અથવા આવા હોદ્દા પર પૂર્વાધિકાર ધરાવે છે, જો તેનું પૂર્વાધિકાર સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યું ન હોત -

(૧) જ્યારે નવા હોદ્દા પર નિમણૂકમાં આવા કાયમી હોદ્દા સાથે જોડાયેલી ફરજો અથવા વધુ મહત્વની જવાબદારીઓ (નિયમ ૪.૧૩ ના હેતુઓ માટે અર્થઘટન કરવામાં આવે છે) ધારણ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે જૂના હોદ્દાના સંદર્ભમાં તેના મૂળ પગારની ઉપરના સમય-ધોરણના તબક્કા તરીકે પ્રારંભિક પગાર મેળવશે.

(૨) જ્યારે નવા હોદ્દા પર નિમણૂકમાં આવી ધારણાનો સમાવેશ થતો નથી, ત્યારે તે પ્રારંભિક પગાર તરીકે જૂના હોદ્દાના સંદર્ભમાં તેના

મૂળ પગારની સમકક્ષ સમય-ધોરણનો તબક્કો ઉપાડશે, અથવા, જો એવો કોઈ તબક્કો ન હોય તો, તે પગારની નીચેનો તબક્કો અને વ્યક્તિગત પગાર તફાવતની બરાબર હશે, અને બંને કિસ્સાઓમાં તે પગાર ત્યાં સુધી ઉપાડવાનું ચાલુ રાખશે જ્યાં સુધી તેને જૂના હોદ્દાના સમય-ધોરણમાં અથવા તે સમયગાળા માટે કે જેના પછી નવા હોદ્દાના સમય-ધોરણમાં વૃદ્ધિ મેળવવામાં આવે, જે પણ ઓછું હોય. પરંતુ જો નવા હોદ્દાનો લઘુત્તમ સમયગાળો જૂના હોદ્દાના સંદર્ભમાં તેમના મૂળ પગાર કરતાં વધારે હોય તો તેઓ પ્રારંભિક પગાર તરીકે તે લઘુત્તમ રકમ ઉપાડશે.

(૩) જ્યારે નિયમ ૩,૧૭ (એ) હેઠળ તેમની પોતાની વિનંતી પર નવા પદ પર નિમણૂક કરવામાં આવે અને તે પદના સમયગાળામાં મહત્તમ પગાર જૂના પદના સંદર્ભમાં તેમના મૂળ પગાર કરતા ઓછો હોય, ત્યારે તેઓ તે મહત્તમ રકમ પ્રારંભિક પગાર તરીકે ઉપાડશે.

ઉપરોક્ત નિયમ જણાવે છે કે જ્યારે નવા પદ પર નિમણૂકમાં આવા કાયમી પદ સાથે જોડાયેલી જવાબદારીઓ કરતાં વધુ મહત્વની ફરજો અથવા જવાબદારીઓ ધારણ કરવાનો સમાવેશ થાય છે, ત્યારે પદગ્રહણ કરનાર પ્રારંભિક પગાર તરીકે જૂના પદના સંબંધમાં તેના મૂળ પગારની ઉપરના સમય-ધોરણનો તબક્કો મેળવશે, જેનો અર્થ એ થયો કે જે બઢતીમાં વધુ મહત્વની જવાબદારીઓ સામેલ હોય, તો તે કિસ્સામાં પદગ્રહણ કરનાર પ્રારંભિક પગાર

તરીકે જૂના પદના સંબંધમાં તેના મૂળ પગારની ઉપરના સમય-ધોરણનો તબક્કો મેળવશે. તેનો અર્થ એ છે કે તે જૂના પદમાં એક પગારવધારા માટે હકદાર રહેશે. પરંતુ આ તાત્કાલિક કેસમાં, પ્રતિવાદીઓ પહેલેથી જ માસ્ટરના પદનો એટલે કે ઉચ્ચ પદનો પગાર ધોરણ મેળવી રહ્યા છે. તેથી, હવે તેમને વધુ એક વધારાનો પગારવધારો આપવાનો પ્રશ્ન ક્યાં છે? નિયમ ૪.૪ હેઠળ, જો તેઓ જેબીટી શિક્ષકોના જૂના પગાર ધોરણમાં ચાલુ રહ્યા હોત અને માસ્ટરના પદ પર તેમની બઢતી પર, તો તેમને ચોક્કસપણે જૂના પદના સંબંધમાં તેમના મૂળ પગારની ઉપરના સમય-ધોરણનો પ્રારંભિક પગાર આપીને પગાર નિર્ધારણ માટે હકદાર હોત. પરંતુ તેઓ પહેલેથી જ માસ્ટરના ઉચ્ચ પદના પગાર ધોરણમાં નિર્ધારિત છે, જેના માટે તેઓ નીતિમાં ફેરફારને કારણે કાયદેસર રીતે હકદાર નહોતા, પરંતુ તેઓ નીતિમાં ફેરફાર છતાં ઉચ્ચ પગાર ધોરણમાં ચાલુ રહ્યા અને સરકારે ઘરને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવવા માટે કોઈ વધુ પગલાં લીધા નહોતા. ભલે ગમે તે હોય, કારણ કે પ્રતિવાદીઓ ઉચ્ચ શૈક્ષણિક લાયકાત મેળવવા પર, એટલે કે માસ્ટરનો પગાર ધોરણ, ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મેળવી રહ્યા હતા, અને હવે માત્ર તેમને માસ્ટર્સ તરીકે બઢતી આપતા નિયમિત હુકમો પસાર કરવામાં આવ્યા છે, તેમને જૂના પદના સંબંધમાં તેમના મૂળ પગારની ઉપર ફરીથી નિર્ધારિત કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી. તેઓ હવે જૂનું પદ ધરાવતા નથી અને તેઓ જેબીટી શિક્ષકોનો એટલે કે જૂના પદનો પગાર લઈ રહ્યા ન હતા. તેથી, જૂના પદના સંબંધમાં તેમના મૂળ પગારની ઉપરના સમય-ધોરણનો પ્રારંભિક પગાર આપવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી.

આ સંબંધમાં, આ કોર્ટના સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા અને અન્ય વિ. સુમિત્રા દેવી અને અન્ય, [૨૦૦૪] ૧૨ એસસીસી ૩૨૨,માં નોંધાયેલા કેસમાંના નિર્ણયનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે, જેમાં સમાન વિવાદ પર આ કોર્ટના અગાઉના નિર્ણયોની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી અને ચુકાદાના ફક્ત ૫ માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

"તેથી, આ એવો કેસ નથી કે જ્યાં અરજદારોએ ૯.૩.૧૯૯૦ પહેલાં શિક્ષકો અથવા માસ્ટર્સ તરીકે કામ કરતી વખતે લાયકાત મેળવી હોય. તારીખ ૯.૩.૧૯૯૦ ના પરિપત્ર પત્રમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે નીચા પદ પર નિમણૂક થયા હોવા છતાં ઉચ્ચ લાયકાત ધરાવતા હોવા છતાં તેમને ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મંજૂર કરવામાં આવશે નહીં. આવા ઉચ્ચ પગાર ધોરણ ફક્ત એવા શિક્ષકો/માસ્ટર્સને જ માન્ય હતું જેમણે સેવા દરમિયાન તેમની શૈક્ષણિક લાયકાત વધારી હતી. તેથી, અરજદારો ઉચ્ચ પગાર ધોરણ માટે હકદાર ન હતા. પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સમાન લાયકાત ધરાવતા વ્યક્તિઓને ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મળી રહ્યો છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, આ કોર્ટે પડકારાયેલા ચુકાદામાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં. વિદ્વાન વકીલની રજૂઆત એક કરતાં વધુ કારણોસર સ્વીકારી શકાય તેમ નથી. કારણ કે જે વ્યક્તિઓને ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે તેમણે તેમના પદો પર રહેતા તેમની લાયકાત વધારી હતી,

તેમને રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રાહતને ધ્યાનમાં રાખીને ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મેળવવાનું ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. આ કોર્ટે, વઝીર સિંહ અને કમલ સિંહ સહરવત બંનેમાં, અહીંયા અગાઉ દર્શાવ્યા મુજબ, કોઈ અનિશ્ચિત શરતોમાં ઠરાવ્યું હતું કે આવા પદોના ધારકો પણ, ઉચ્ચ લાયકાત મેળવવા પર, આપોઆપ ઉચ્ચ પગાર ધોરણ માટે હકદાર રહેશે નહીં. અરજદારો, નોંધ્યું તેમ, પહેલેથી જ ઉચ્ચ લાયકાત ધરાવતા હતા અને આ રીતે કોઈપણ પરિપત્રના લાભ માટે હકદાર નહોતા. કમનસીબે, આ બાબતના આ પાસાને હાઈકોર્ટ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું નથી. વધુમાં, બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળ પણ એવો કોઈ આદેશ પસાર કરી શકાતો નથી જે કાયદા અથવા કાયદાકીય નિયમોથી વિરુદ્ધ હોય."

આ કેસમાં, પ્રતિવાદીઓ જેબીટી શિક્ષકોના પગાર ધોરણમાં હતા અને સમાન દાવો કરવામાં આવ્યો હતો. આ કોર્ટ દ્વારા આનો નકાર કરવામાં આવ્યો હતો. આ ઉપરાંત, સમાન મુદ્દા પર અન્ય એક સીધો નિર્ણય છે, યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિ. અશોક કુમાર બેનર્જી, [૧૯૯૮] ૫ એસસીસી ૨૪૨, માં નોંધાયેલા કેસમાં, જેમાં મૂળભૂત નિયમો ૨૨ (૧) (એ) (૧) આ કોર્ટ સમક્ષ વિચારણા માટે આવ્યા હતા. આ કેસમાં, પ્રતિવાદી જુનિયર એન્જિનિયર હતા અને તેનો પગાર ધોરણ રૂ. ૧૬૪૦-૨૯૦૦/- હતો અને તેને આસિસ્ટન્ટ

એન્જિનિયરનો પગાર ધોરણ રૂ. ૨૦૦૦-૩૫૦૦/- મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રતિવાદીએ જુનિયર એન્જિનિયર તરીકે કામ કરતી વખતે ૧૫ વર્ષની સેવા પૂર્ણ થવા પર અને વાસ્તવમાં આસિસ્ટન્ટ એન્જિનિયર તરીકે કાર્યરત ન હોવા છતાં અગાઉથી સમાન લાભ મેળવ્યો હતો. પ્રતિવાદી આસિસ્ટન્ટ એન્જિનિયરના પદ પર રૂ. ૨૦૦૦-૩૫૦૦/- ના પગાર ધોરણમાં બઢતી પર વધુ પગારવધારો અને નિર્ધારણ માટે હકદાર ન હોવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું. તે સંદર્ભમાં, તેમના લોર્ડશિપ્સે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું:

"પ્રતિવાદીએ જુનિયર એન્જિનિયર તરીકે કામ કરતી વખતે અને વાસ્તવમાં આસિસ્ટન્ટ એન્જિનિયર તરીકે કાર્યરત ન હોવા છતાં, અગાઉથી સમાન લાભ મેળવ્યો હોવાથી, જ્યારે તેને આસિસ્ટન્ટ એન્જિનિયર તરીકે બઢતી આપવામાં આવે ત્યારે રૂ. ૨૦૦૦-૩૫૦૦ ના ધોરણમાં તાજા નિર્ધારણના સમાન લાભ માટે હકદાર નથી. આ એટલા માટે છે કારણ કે આસિસ્ટન્ટ એન્જિનિયર તરીકેની વાસ્તવિક બઢતી પર, તેને એફ.આર. ૨૨ (૧) (એ) (૧) માં જણાવ્યા મુજબ "ઉચ્ચ પદના સમય ધોરણ"માં નિર્ધારિત કરવામાં આવી રહ્યો નથી. જ્યારે તેને ૧૫ વર્ષની સેવા પૂર્ણ થવા પર લાભ મળ્યો ત્યારે તે પરિસ્થિતિ પહેલેથી જ સમાપ્ત થઈ ગઈ હતી. વધુમાં, પ્રતિવાદી જુનિયર એન્જિનિયરોની શ્રેણીમાં એક જુનિયર અધિકારી છે અને તેને ૧૫ વર્ષની સેવા પૂર્ણ થવા પર એફ.આર.નો લાભ પહેલેથી જ મળી

ગયો છે. જો તેને તે જ એફ.આર.ના આધારે બીજો લાભ આપવામાં આવે, તો તે તેના વરિષ્ઠો કરતાં વધુ મેળવશે, જેમને કદાચ અગાઉ બઢતી મળી હશે અને તેમને એફ.આર. રૂ. (૧) (એ) (૧) નો લાભ માત્ર એક જ વાર મળ્યો હશે. એફ.આર. રૂ. (૧) (એ) (૧) દ્વારા આવી અસાધારણતાનો ઇરાદો નથી."

અહીંયા આ વર્તમાન કેસમાં, તફાવત એ છે કે પ્રતિવાદીઓ ઉચ્ચ શૈક્ષણિક લાયકાત મેળવવા પર ઉચ્ચ પગાર ધોરણ એટલે કે માસ્ટરનો પગાર ધોરણ મેળવી રહ્યા છે, જોકે હકીકતમાં તેમને માસ્ટર્સના પદ પર બઢતી આપવામાં આવી ન હતી. અશોક કુમાર બેનર્જીના કેસમાં (ઉપરોક્ત) આસિસ્ટન્ટ એન્જિનિયરનો કાર્યાત્મક પગાર રૂ. ૨૦૦૦-૩૫૦૦/- ના પગાર ધોરણમાં પદગ્રહણ કરનારને ૧૫ વર્ષની સેવા પૂર્ણ થવા પર મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. સમાન પરિસ્થિતિમાં, કોર્ટે એફ.આર. રૂ. (૧) (એ) (૧) મુજબ પગારનું ફરીથી નિર્ધારણ મંજૂર કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને આ તાત્કાલિક કેસમાં પણ તે જ સ્થિતિ છે. જ્યારે પ્રતિવાદીઓ જેબીટી શિક્ષકો તરીકે કામ કરતી વખતે પહેલેથી જ માસ્ટર્સનો કાર્યાત્મક પગાર મેળવી રહ્યા હતા, હવે તેમને માસ્ટર્સના પગાર ધોરણમાં બઢતી આપવામાં આવી છે. તેથી, તેઓ પગારનું બીજું નિર્ધારણ મેળવી શકતા નથી જે એવા વ્યક્તિઓને બેવડા લાભ સમાન હશે જેઓ પહેલેથી જ માસ્ટર્સ તરીકે કામ કરી રહ્યા છે. ન્યાયિક આદેશ કાયદા વિરુદ્ધ અસાધારણ સ્થિતિ ઊભી કરી શકતો નથી. તેથી, અમે આ તમામ અપીલો મંજૂર

કરીએ છીએ અને પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના પડકારાયેલા ચુકાદાઓ રદ કરીએ છીએ. જોકે, પ્રતિવાદીઓ દ્વારા મેળવવામાં આવેલા કોઈપણ લાભો, જો કોઈ હોય તો, પુનઃપ્રાપ્ત કરવામાં આવશે નહીં અને તેઓ નિયમોના નિયમ ૪.૪ હેઠળ નિર્ધારણ માટે હકદાર રહેશે નહીં. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નહીં.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.